

Ринкові відносини

6	Данилко вкотре перелічив свої кишенькові гроші — і спохмурнів. На омріяний конструктор — ще збирати й збирати...
13	
15	
20	— Чого похнюпився? — поцікавився дідусь, який нишком спостерігав за хлопчиком.
24	
31	— Усе гаразд, — пробурмотів той у відповідь і вийшов із кімнати.
34	
43	У вітальні в цей час батьки Данилка щось завзято обговорювали. Хлопчик попрямував до них. Про що йшлося, він так і не збагнув. Однак дещо його зацікавило.
50	
59	
60	
68	— А що таке ринкові відносини? — втрутився син у розмову дорослих.
70	
75	— Ось, майбутній економіст підрастає! — жваво вигукнув тато. — Спробую пояснити якомога простіше. Це відносини між виробниками та споживачами. Хтось виробляє матеріали, як-от пластик чи залізо. Хтось виготовляє з них продукцію — іграшки, автомобілі. Хтось продає готові вироби, а хтось їх купує.
109	
117	— Це можуть бути і послуги. Один їх надає, а інший — оплачує. Наприклад, у перукарні. За все це потрібно платити, — додала мама.
126	
130	Мамині слова ошелешили Данилка.
134	
143	— Я зрозумів! Тепер я знаю, де взяти грошей! — аж підстрибнув він і чимдуж побіг до своєї кімнати. Батьки здивовано перезирнулися.
152	
154	
162	За кілька хвилин хлопчик повернувся з папирцем у руках. Збуджений і зосереджений.
166	
173	— Мамо, тату, — впевнено почав він, — оскільки за все потрібно платити, ось перелік хатніх справ, які я виконую. Прошу озайомитися.
182	
185	

— Що ж, цікаво! — тато взяв папірця і почав зачитувати. — Миття підлоги у своїй кімнаті — 50 грн, миття посуду — 10 грн за тарілку, поливання квітів — 5 грн за вазон.

— То як? — із надією в голосі поцікавився Данилко. — Згодні?

— Гаразд, — усміхнулася мама і хитро зиркнула на тата.

Данилко на радіощах побіг хвалитися своєю кмітливостю дідусеві. Доки хлопчик розповідав, мама накрила на стіл:

— Усе готово, нумо обідати! — люб'язно запросила мама.

Данилко помив руки, сів до столу й оторопів. Біля кошिका з хлібом лежав папірець: «Борщ — 25 грн, сметана — 5 грн, котлета — 15 грн».

193	
202	
211	
213	
220	
222	
229	
230	
236	
243	
245	
251	
252	
261	
269	
275	

1. Обери правильний варіант.
- Данилко збирав гроші, щоб купити велосипед / планшет / конструктор.
 - Данилко запитав у своїх батьків про відносини між виробниками / ринкові відносини / відносини між споживачами.
 - Хлопчик хотів отримувати плату від батьків за виконання хатніх справ / отримання гарних оцінок у школі / виховану поведінку у громадських місцях.

2.	Це фантастична історія чи реальна?	
3.	Чи схвалюєш ти ідею Данилка? Обґрунтуй свою думку.	
4.	Поміркуй, чи відмовився від своєї ідеї Данилко. Чому?	
5.	Які почуття переживав герой у різних частинах твору: в зачині, в основній частині та в кінцівці?	
6.	Віднови послідовність подій.	
	☐ Доки хлопчик розповідав, мама накрила на стіл.	
	☐ Данилко вкотре перелічив свої кишенькові гроші.	
	☐ «Оскільки за все потрібно платити, ось перелік хатніх справ, які я виконую».	
	☐ У вітальні в цей час батьки Данилка щось завязало обговорювали.	
	☐ Це відносини між виробниками та споживачами.	
7.	Зєднай синоніми:	
	кмітливий	заповітний
	зосереджений	розумний
	омріяний	уважний
	збуджений	схвилюваний

Реклама

7 Наближалося Різдво. Тимко з татом поїхали в магазин по смаколики до святкового столу.

13 — Тату, поглянь! Печиво з передбаченнями! Ох, воно, мабуть, смачніше! — вигукнув хлопчик і поспіхом кинув до кошिका кілька пачок печива.

19 — Ти хіба вже куштував його? — здивувався тато.

26 — По телевізору бачив. Цікаво, що воно мені напро-рочить, — сказав Тимко і радісно наспівав пісеньку з реклами печива.

32 — Гарзді! — погодився тато. — Візьмемо одну пачку, спробуємо.

39 — Чому так мало? — набулдучився хлопчик. — Його так часто рекламують! Від нього в захваті усі! І дорослі, і малі!» — голосно повторив слова з реклами.

— Сину, — спокійно почав тато, — не варто так беззастережно довіряти рекламі. Вона захоочує купувати якнайбільше. Однак ти маєш навчитися робити свій вибір виважено. Якщо дуже хочеш, купимо одну пачку. Ти ж не знаєш, чи смачне це печиво.	93
— Тобі просто шкода для мене! — обурився Тимко.	99
Тато не сперечався із сином, а мовчки повернув на полицю кілька пачок печива. Залишив у кошину одну.	106
Дорогою додому панувала мовчанка. Та вдома хлопчик повеселішав. Помив руки і побіг на кухню розпаковувати загадкове печиво.	114
Спершу Тимко дістає папірець із передбаченням. «Навчтсья керувати своїми думками та емоціями», — прочитав він і вирішив якнайшвидше перепросити тата за свою поведінку. Далі скуштував печиво. Воно виявилось твердим і майже без смаку — ані солодке, ані солоне. «Добре, що хоч багато не накупили», — подумав Тимко.	122
На кухню увійшов тато:	129
— Смакує печиво?	138
— Та, не дуже... Пробач, будь ласка, — попросив Тимко, — ти був правий.	146
Печивом хлопчик почастував голубів. Та чи сподобалось воно птахам, він міг тільки здогадуватися. Певен був в одному — відтепер не буде цілком довіряти рекламі.	152
	160
	163
	169
	175
	182
	189
	198
	205
	207
	211
	213
	220
	224
	230
	238
	246
	247

1. Обери правильний варіант.
- Наближалося свято Нового року / Різдва / Великодня.
 - Тимко поїхав до магазину з матом / татом / дідусям.
 - Хлопчик кинув до кошिका кілька плиток шоколаду / кілька пачок печива / кілька коробок із цукерками.
 - Печиво виявилось ніжним і смачним / твердим і без смаку.
 - Печивом хлопчик почастував голубів / горобців / ворон.

2. Цей твір — оповідання, казка, легенда? Що на це вкаже?
3. Як ти вважаєш, татові справді було шкода печива для Тимки? Поясни, чому ти так думаєш.
4. Як ти розумієш фразу: «Панувала мовчанка...»? Які ще подібні вислови ти знаєш? («Набрати води до рота», «Проковтнути язика», ...)
5. Прочитай ще раз, яке передбачення дісталось Тимкові. Чи доречне воно? Чому саме?
6. Віднови послідовність подій.
- Спершу Тимко дістав папірець із передбаченням.
- Печивом хлопчик почастував голубів.
- Наближалось Різдво.
- «Навчійся керувати своїми думками та емоціями», — прочитав він і вирішив якнайшвидше перепросити тата за свою поведінку.
- «Цікаво, що воно мені напроорочить?» — сказав Тимко і радісно наслівав пісеньку з реклами печива.
- Певен був в одному — відтепер не буде цілком довіряти рекламі.
- «Тату, поглянь! Печиво з передбаченнями!»
7. Розгумач слова:
- Смаколики — це ...
- Посліком — це ...
- Набундючився — це ...
- Виважено — це ...
- Емоції — це ...

Дорога розмова

Оленка обожнювала малювати фарбами. Тому до всього, що їй допомагало створювати красу, ставилася з особливою ніжністю. Закінчивши роботу, дівчинка завжди розкладала все по місцях, виливала воду, ретельно мила кухлика і кожного пензля. Так було і цього разу.

6
13
19
26
35
37

Оленка увійшла до ванної кімнати і відкрила кран. Аж раптом почувла, що хтось їй телефонує. Вона поспіхом поставила під потік води пензлики і побігла по телефон.

— Чому так довго не відповідала? — обурилася подруга Катя. — Я стільки цікавого тобі хочу розповісти... Ти чула про Єгора? А про Віку з Настею?

Катю було не переслухати... Спершу вона розказала про однокласника Єгора. Той побився об заклад із хлопцями з паралельного класу, що його команда виграє наступний футбольний матч. Потім про Віку, яка посварилася з Настею, бо та не хотіла поступатися місцем за партою біля вікна. Відтак про свою нову сукню і про акторку з улюбленого серіалу...

Оленка терпляче слухала балаканину подруги. Аж раптом із передпокою долинув невдоволений голос дідуса, який щойно повернувся з роботи:

— А хто кран у ванній не закрутив?!

Дівчинка закінчила розмову і чимдуж побігла закрити воду.

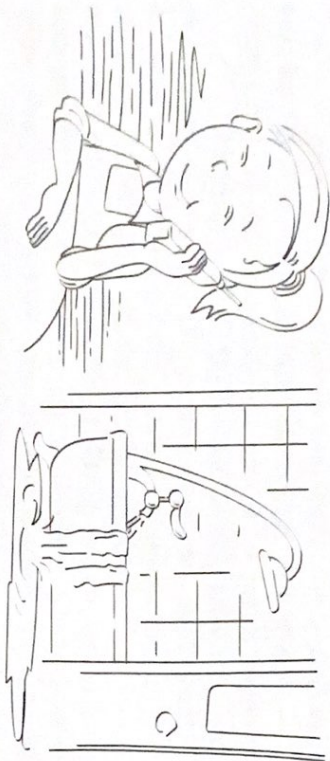
— Пробач, це я! — винувато промовила Оленка. — Мені подруга зателефонувала, ми трішки поговорили... — Поглянула на годинник і аж бровами повела від здивування — минуло 20 хвилин.

— Оленко, — із докором у голосі почав дідусь, — за 10 секунд із крана витікає приблизно 1 літр води. Уяви, скільки води змарновано, поки ви теревенили. А за неї ж платити треба! У нас на лічильнику вже чимало набігло! Споживати потрібно з розумом. Мільйони людей на планеті страждають від нестачі чистої води. Її запаси у світі невинно зменшуються. Та й небезпечно залишати відкритий кран без нагляду. Ти могла нашкодити не тільки нашій оселі, а й сусідам...

45
53
62
63
69
76
86
93
101
108
116
124
133
140
146
152
158
165
171
173
179
184
192
197
205
215
224
233
240
248
256
263
271

Дідусь буркотів і буркотів. Оленці стало дуже соромно. Пообіцяла собі відтепер бути обачнішою.

- ?**
- Обери правильну відповідь.
 - Оленка обожнювала танцювати / читати / малювати.
 - Подругу звали Надя / Катя / Оля.
 - 1 л води із крана витікає приблизно за 1 хв / 10 с / 20 с.
 - Охарактеризуй Оленку. Відповіді знайди в тексті.
 - Чи корисною була розмова з подругою? Поясни чому.
 - Чому оповідання має таку назву? Підрахуй, скільки води даремно витратила дівчинка.
 - Чи погоджуєшся ти з думкою Оленчиного дідуся? Розкажи чому.
 - Віднови послідовність подій.
 - Пообіцяла собі відтепер бути обачнішою.
 - Оленка увійшла до ванної кімнати і відкрила кран.
 - «Уяви, скільки води змарновано, поки ви теревенили!».
 - Катю було не переслухати...
 - Оленка обожнювала малювати фарбами.
 - Зєднай антоніми:

обожаювала	недбало
ретельно	повільно
поспіхом	ненавиділа

Без роботи день роком стає

Макар за звичкою прокинувся рано. І одразу ж потягнувся до шкільної форми. Та за мить збагнув, що сьогодні вона йому не знадобиться. Не треба йти до школи — канікули! Це неабияк втішило хлопця. Він прудко заліз назад під ковдру.

Відпочинок — ось головне завдання для Макара на перший день канікул. І більше нічого. Анічогісінько! План був такий — спершу виспатися досхочу, далі — поласувати чимось, подивитися телевізор, пограти за комп'ютером... А там і вечір не за горами. Мама приїде з роботи.

Хлопець із пів години крутився в ліжку, але так і не зміг заснути. Через це аж засмутився. От коли треба йти до школи, він ледь очі продирає зранку. А зараз міг би солодко поспати, однак не спиться, хоч вовком вий. Дивина та й годі!

Макар устав, одягнувся і пішов до вітальні дивитися телевізор. Перемикав канал за каналом, та жодна з ранкових програм його не зацікавила. Хлопець занудьгував. Ще ж, як на зло, однокласник Володька, який живе поряд, поїхав на змагання з плавання. Разом вони могли б піти на вулицю поганяти м'яча.

Час немов зупинився. Макар уже й поїв, і пограв за комп'ютером, а стрілки годинника показували тільки першу годину дня. Він устиг переробити все, що хотів, але задоволення йому це не принесло.

Хлопець зателефонував мамі. Вона вислухала його, а потім лагідно порадила:

— Наведи лад у своїй кімнаті. Почитай нову книжку, приготуй щось на вечерю. Припини байдюкувати! Час треба проводити з користю. Навіть відпочинок має бути змістовний. Увечері разом підємо на прогулянку.

8	17	26	33	38	45	52	59	65	74	77	88	97	107	116	121	129	137	143	152	150	168	178	184	193	199	205	209	217	224	231	238
---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

- 245 Макар послухався і взявся до роботи. Поприбрав
 252 на книжковій полиці, поскладав одяг, приготував мамі
 259 бутерброди. Хотів вразити її. Незчувся, як повечорілю.
 267 А коли в дім зайшла матуся, аж розгубився:
 275 — Ти вже повернулася?! Ох, і непомітно ж час про-
 276 летів!
 282 — Так, — погодилася мама, — коли людина зайнята,
 291 час біжить невлинно. А ось без роботи день роком
 292 стає.

1. Обери правильну відповідь.
- Макарові не потрібно було до школи, тому що канікули / вихідні / захворів.
 - Однокласника звали Федько / Сергійко / Володька.
 - Макар зателефонував татові / бабусі / мамі.
 - Коли людина зайнята, час біжить повільно / невлинно / неквапливо.

2. Чи погоджуєшся ти з планом Макара на канікули? Поясни чому.
3. Що означає вислів «Хоч вовком вий»?
4. Як ти розумієш слова мами «без роботи день роком стає».
5. Що для тебе змістовний відпочинок? Розкажи.
6. Віднови послідовність подій.
- «А ось без роботи день роком стає».
- Хлопець зателефонував мамі.
- Відпочинок — ось головне завдання для Макара на перший день канікул.
- Час немов зупинився.
- Макар за звичкою прокинувся рано.
7. Відшукай словосполучення, вжиті в переносному значенні. Підкресли їх.
- Солодка цукерка, солодкий чай, солодкий сон.
- Час зупинився, трамвай зупинився, пішохід зупинився.
- Хлопчик біжить, пєсик біжить, час біжить.

Вітамін E

Віталіна з мамою впевнено крокувала супермаркетом поміж стелажів із товарами. Дівчинка охоче допомогала батькам купувати продукти. Почувалася у величезному магазині, мов риба у воді.

Найбільше Віталіні подобалося вибирати солодощі. Однак мама суворо попередила, що цього разу в кондитерській відділі ані ногою. І простягнула доньці папірець із переліком необхідного. Та слухняно кивнула і підійшла до полиці з молочними продуктами.

— Акція на сиркові десерти! Ціну знижено на третину! Я хочу ванільний! — пожававшала дівчинка.

— Що кому, а курці — просо. І тут солодке знайшла, — засміялася мама.

Віталіна почала читати склад десерту:

5
12
18
23
28
36
43
51
57
64
70
78
81
86

93	— Поглянь, скільки тут вітамінів: Е330, Е333, Е471.
102	Волосся буде красиве. Я чула таке про цей вітамін.
110	— Чула дзвін, та не знаєш, де він, — невдоволено
117	похитала головою мама. — Ти все переплутала. Ідеться
125	не про вітамін Е. Так позначають харчові добавки.
135	І деякі з них — дуже шкідливі, а то й небезпечні.
142	— А чому ж їх додають, якщо шкідливі? — обури-
144	лася донька.
150	— Аби страва смакувала ліпше, зберігалася довше.
155	Виробники вдаються до хитрощів, — пояснила
163	мама. — Тому треба уважно читати склад. Не варто
170	купувати продукти, які містять багато таких добавок.
178	А ще потрібно звертати увагу на дату виготовлення.
185	Що свіжіший продукт, то ліпше. Зазвичай роблять
193	знижки на товари, термін придатності яких не сьогодні-
197	завтра закінчиться. Треба пильнувати!
202	Віталіна перейнялася почутим. Десерт поставила
210	назад на полицю. А вдома дівчинка виписала на папі-
216	рець коди шкідливих харчових добавок. Наступного
222	разу до супермаркету піде зі шпаргалкою.

- Обери правильну відповідь.
 - Віталіна з мамою завітала до театру / Супермаркету / бібліотеки.
 - Акція була на молоко / йогурт / сиркові Десерти.
 - Не варто купувати продукти, що містять харчові добавки / харчові добавки / харчові прибавки.
 - Харчові добавки позначають літерою О / У / Е.
- Що означає вислів «як риба у воді»?
- На які товари, як правило, роблять знижки? Відповідь знайди в тексті.
- Поміркуй і розкажи, як обрати здорові продукти харчування.
- Порівняй поведінку Віталіни в зачині твору та в кінцівці. Як вона змінилася?

6. Віднови послідовність подій.

- Наступного разу до супермаркету піде зі шпаргалкою.
- Віталіна з мамою впевнено крокувала супермаркетом поміж стелажів із товарами.
- «Так позначають харчові добавки».
- «Що свіжіший продукт, то ліпше».
- Найбільше Віталіні подобалося вибирати солодоші.

7. З'єднай фразеологізм з відповідним поясненням.

- Що кому, а курці просо
- Чула дзвін, та не знає, де він
- завжди думати про одне й те саме

Гороскоп

Аліна гортала улюблений журнал і натрапила на гороскоп. Їй стало цікаво, що ж на цей день пророкують козерогам.

«До Вас виявить інтерес той, хто Вам небайдужий», — прогнозували дівчинці зірки. Вона скептично зітхнула: от роками не звертав уваги, а тут раптом зацікавиться. Та про всяк випадок зробила нову зачіску.

Щойно Аліна переступила поріг класу, як почула комплімент: «Привіт! Круті косички!». Це був Сашко. Він подобався дівчинці з першого класу. Однак уперше був такий привітний до неї. Чи не дивина? Аліна одразу згадала про гороскоп: «Отже, ці прогнози — правдиві!».

Відтоді дівчинка ані кроку не ступала без гороскопа. Захопилася не на жарт. На диво, майже всі передбачення здійснивалися. Якось Аліна прочитала, що в неї можуть виникнути проблеми зі здоров'ям. І наступного

7	118
16	111
18	103
25	95
31	87
40	86
47	80
48	70
55	62
62	55
70	48
80	31
86	25
87	18
95	16
103	7
111	
118	

127	дня на уроці фізкультури вона підвернула ногу. А коли
134	в гороскопі йшлося про незвичайні пригоди — поїхала
138	на екскурсію з однокласниками.
145	Якось увечері Аліна одному за одним дзвонила
151	однокласникам. Зірки відчували їй радісне спілкування
159	з друзями. Досхочу потеревенити не вдалося — в усіх
169	було обмаль часу. І не дивно: на завтра потрібно було
173	вивчити напам'ять довжелезний вірш.
181	— А ти чому вірша не вчиш? — поцікавилася мама.
191	— Та, ще встигну! І за гороскопом у мене буде все
197	чудово. Минулого разу вчителька не перевіряла
199	домашнє завдання...
206	Наступного дня Аліна повернулася зі школи дуже
214	засмучена. Вона роздіялася й одразу пішла до своєї
215	кімнати.
221	— Доню, що сталося? — слідом прибігла мама.
227	— У мене двійка, — тремтливим голосом промовила
230	Аліна. — За вірш...
239	Через кілька днів у кошику для сміття мама помітила
243	доньчин журнал із гороскопом.

1. Обери правильну відповідь.

- Аліна дуже захопилася спортом / гороскопом / танцями.
 - Аліна за гороскопом була водолюб / козерогом / стрільцем.
 - Аліна не розв'язала задачу / не написала твір / не вивчила вірша.
 - Через кілька днів мама помітила у смітнику журнал з гороскопом / журнал мод / журнал з кросвордами.
2. Як ти вважаєш, чи потрібно вірити гороскопам? Відповідь обґрунтуй.
 3. Чи можна назвати Аліну легковажною? Чому?
 4. Поміркуй, як буде складатися життя дівчинки далі, чи буде вона ще звертатися до гороскопів.
 5. Поділися своїми роздумами. Розкажи, від чого насправді залежить успіх людини.

6. Віднови послідовність подій.
 - Через кілька днів у кошику для сміття мама помітила доньчин журнал із гороскопом.
 - Він подобався дівчинці з першого класу.
 - І наступного дня на уроці фізкультури вона підвернула ногу.
 - Аліна гортала улюблений журнал і натрапила на гороскоп.
 - «А ти чому вірша не вчиш?» — поцікавилася мама.
7. Підкресли споріднені слова.

Журнал, журналіст, журитися, журнальний.
Здоров'я, здоров'ячко, здоровий, оздоровлення.

Винагорода за порядність

Олексій понад усе мріяв про смартфон. Однак мамі з татом ця ідея була не до вподоби. Попри постійні прохання сина вони непохитно повторювали одне і те саме. Мовляв, він надто малий ще й такі дорогі речі йому не потрібні. Натомість хлопцеві аж марив новим гаджетом! Одного разу той навіть наснився йому.

Зазвичай після уроків Олексій квапився додому. І до шкільного гардероба забігав майже завжди перший. Так було і цього разу. Він зняв із гачка куртку і сів на лавку, щоб перевзутися. І щойно нахилився — побачив на підлозі новий блискучий дорогий смартфон. Прямісінько перед ним лежала його мрія!

Хлопець не стримався — схопив телефон і швидко заховав у кишеню. Вскочив у черевики і стрімголов помчав додому.

У яку складну ситуацію потрапив, Олексій збагнув уже вдома. У нього в руках чужий смартфон! Він привласнив його. Тобто вкрав! Від цієї думки йому аж повітря забракло. Серце гулало, у горлі пересохло. От халепка!

8	
18	
26	
36	
44	
51	
59	
65	
78	
85	
91	
97	
104	
112	
114	
121	
130	
139	
147	
148	

156 Хлопець не міг оговтатися після скоєного, місця собі
163 не знаходив. Відтак схопився, одягнувся і чимдуж гай-
174 нув назад до школи. Біг без упину, а в голові невидимі
182 ковалики вистукували одну й ту саму фразу: «Я — зло-
185 дій, я — злодій...».

192 Олексій прожогом влетів до гардероба. Там було
198 порожньо. Однак за мить хлопець почув схлипу-
207 вання — і побачив у кутку біля вікна Ганнусю з пара-
209 лельного класу.

214 — Що сталося? — поцікавився у дівчинки.

221 — Тато півроку був у відраджєнні за кордоном, при-
230 віз дорогий смартфон. Я потайки взяла його до школи
236 і загубила. Додому не піду — приб'ють! — констату-
242 вала Ганнуса. А потім як заридала...

248 — Твій? — запитав Олексій і простягнув дівчинці
255 знахідку. Вона не повірила своїм очам, розгублено
261 заклігала, а потім щосили обійняла хлопця.

270 — Ти — мій рятівник! Навіть не уявляєш, як я тобі
275 вдячна! Де ти його взяв?

281 — Знайшов біля виходу з гардероба, — тихо промо-
285 вив хлопчаина і почервонів.

18

Увечері Олексій розповів про цей випадок мамі. Зізнався, що йому соромно за свій вчинок. А на Новий рік під ялинкою на хлопця чекав сюрприз. Коробка з новим смартфоном!

292
302
311
313

1. Обери правильну відповідь.

- Олексій мріяв про велосипед / смартфон / ролики.
- Майже завжди хлопець забігав до гардероба першим / другим / третім.
- У кутку біля вікна він побачив Катруся / Марусю / Ганнуса.
- Смартфон хлопчаина отримав на Різдва / Новий рік / День народження.

2. Якої думки ти був про Олексія, прочитавши два перші абзаци твору?

3. Чи змінилася твоя думка про хлопчика, коли ти дочитав твір? Поясни чому.

4. Які моменти у творі говорять про те, що Олексій порядна людина?

5. Чи були в тебе ситуації, коли ти міг піддатися спокусі, як головний герой? Що допомогло тобі не зробити цього?

6. Віднови послідовність подій.
 «Тато півроку був у відраджєнні за кордоном, привіз дорогий смартфон».

А на Новий рік під ялинкою на хлопця чекав сюрприз.

Олексій понад усе мріяв про смартфон.

Хлопець не міг оговтатися після скоєного, місця собі не знаходив.

Хлопець не стримався — схопив телефон і швидко заховаав у кишеню.

7. З'єднай синоніми:

постійно	побіг
марив	швидко
гайнув	завжди
стрімиголов	мріяв

19

Справжній друг

6 Наближалося 9 березня — день народження Тараса Шевченка. За традицією в цей час у школі готувалися до конкурсу читців поезії Кобзаря.

27 Третьюкласники брали участь у виступі вперше. Коли Васирина Степанівна запитала, хто хотів би декламувати вірші, Софія зголосилася одразу. Вона давно вивчила напам'ять кілька творів поета.

52 Спершу Софійка провела вечір поезії для рідних. Вона захоплено прочитала їм кілька творів. Мама, тато і бабуся одноголосно відзначили, що вірш «Зоре моя вечірняя...» у дівчинки виходить найліпше. Вибір було зроблено. Залишилося тільки відточити майстерність виконання.

87 Софія перебувала в радісному очікуванні. Уявляла, як за кілька днів однокласники гучно аплодуватимуть їй. Як вона переможе у шкільному відборі, а відтак представлятиме школу на районному конкурсі. Дівчинці навіть наснилося, що вона у вишиванці з вінком на голові читає на сцені вірш. А потім їй вручають грамоту за перемогу.

138 — Послухай, будь ласка, вірш, який я вибрала для конкурсу. Для мене важлива твоя думка, — Софія звернулася по допомогу до найкращої подруги Насті. Насправді вона була переконана, що читає неперевершено. Однак хотіла ще раз увпевнитися в цьому.

173 Настя охоче вислухала подругу і широ порадила:

179 — Я порекомендувала б тобі розпочинати тихіше, а потім нарощувати силу голосу. І в деяких місцях варто зробити довші паузи.

192 — Та що ти розумієш?! — обурилася Софійка. Вона очікувала абсолютно іншої реакції подруги. Прагнула похвалити. Спересердя вирішила взагалі не дружити з Настею, бо та начебто заздрить їй.

225 У шкільному конкурсі Софія не перемогла. Її розчаруванню не було меж. Коли бабуся поцікавилася вдома, у чому річ, дівчинка не стримала сліз:

240 — Мене не взяли на конкурс читців. І зробили ті самі зауваження, що й Настя.

249 — Не сумуй, — бабуся ласкаво погладила онуку по голові. — Конкурсів у твоєму житті буде ще багато. Запам'ятай лишень, що справжній друг не той, хто медом маже, а той, хто правду каже.

1. Обери правильну відповідь.

- Наближався день народження Тараса Шевченка / Івана Франка / Лесі Українки.
- Діти готувалися до конкурсу пісень / читців / танців.
- Софія звернулася по допомогу до Каті / Люби / Насті.
- Справжній друг той, хто правду каже / неправду каже / каже тільки приємні слова.
- 2. Ця історія казкова чи реалістична? Поясни свою думку.
- 3. Як ти вважаєш, чи дружна у Софійки сім'я? Відшукай відповіді в тексті.
- 4. Як ти розумієш прислів'я: «Справжній друг не той, хто медом маже, а той, хто правду каже»?

138
145
152
158
166
173
179
188
192
199
205
212
218
225
232
240
249
254
261
269
277
284

5. Розкажи, що традиційно роблять у твоїй школі до дня народження Кобзаря.
6. Віднови послідовність подій.
- «Запам'ятай, лишень, що справжній друг не той, хто медом маже, а той, хто правду каже».
- Третьюкласники брали участь у виступі вперше.
- У шкільному конкурсі Софія не перемогла.
- Наближалося 9 березня — день народження Тараса Шевченка.
- Насправді вона була переконана, що читає неперевершено.
7. З'єднай антоніми:
наближалося	відмовилася
вперше	тихо
зголосилася	востаннє
гучно	віддалалося

Добре серце

6	Аліса зручно вмостилася на дивані перед телевізором. От-от мала розпочатися її улюблена передача про тварин. Наразі ж мама дівчинки дивилася інтерв'ю з відомим меценатом. Він розповідав про свої благодійні проекти. Як відремонтував художню школу, закупив для лікарні медичне обладнання, обласгував дитячий майданчик...
42	Дівчинку приємно вразило почуте.
46	— Ох і молодці! Коли виросту — буду благодійницею!
52	— А навіщо ж чекати? — здивувалася мама.
59	— У мене немає грошей... — простодушно пояснила донька. — Хіба я можу комусь допомогти?
65	— Ще й як можеш! Коли йдеться про благодійність, гроші не головне.
71	— А що ж тоді важливо?
79	
82	
87	

- Добре серце... — лагідно відповіла мама. — От зараз у тебе канікули. Поміркуй, що хорошого ти могла б зробити для когось.
- Аліса замислилася... А увечері прийшла до мамини в кімнату:
- Матусю, я навила лад у кошину з іграшками. Відклади ті, якими давно не граюся. Вийшло чимало.
- І що плануєш із ними робити? — поцікавилася мама.
- Можна віддати їх до дитячого будинку, вони ж як нові.
- Мама підтримала ідею доньки. І за кілька днів вони разом відвезли до найближчого дитячого будинку два величезні пакети з іграшками. Тепер сучасними ляльками та конструкторами гратимуться діти, які раніше могли тільки мріяти про такі. На радіощах вирішила хоч греблю гати.
- Перед сном мама, як і зазвичай, зайшла до Аліси побажати їй на добраніч.
- Мамо, а в мене — добре серце? — стиснено запитала дівчинка.
- Мама погладдила доньку по голові, поцілувала і промовила:
- Авжеж! Я пишаюся тобою. Сьогодні ти зробила дуже добру справу!

1. Обери правильну відповідь.
- Аліса любила кіно / мультфільми / передачі про тварин.
 - Дівчинка вирішила стати благодійницею / акторкою / художницею.
 - Дівчинка вирішила поділитися їжею / іграшками / грошима.
 - Мама сказала, що головне — це: розумна голова / добре серце / золоті руки.

2. Про які добрі справи мецената почула Аліса?
3. Чому головне — це не гроші? Обґрунтуй свою думку.
4. Чи добре в Аліси серце? Доведи, знайшовши відповідь у тексті.
5. Подумай і розкажи, чим ти міг (могла) би зараз допомогти тому, хто потребує твоєї допомоги?
6. Віднови послідовність подій.
 - «Сьогодні ти зробила дуже справу!»
 - Наразі ж мама дівчинки дивилася інтерв'ю з відомим меценатом.
 - «Коли виросту — буду благодійницею!»
 - Перед сном мама, як і завжди, зайшла до Аліси побажати їй на добраніч.
7. Що означає вислів «хоч греблю гати»? Підкресли синоніми, що підходять до нього за змістом:
 - обмаль, сила-силенна, багато, мало,
 - мізерна кількість, не злічити, купа.

Сію, сію, посіваю

Марк із друзями вперше в житті зібралися засівати. Кілька посівальних пісень знали назубок — нещодавно вивчили їх з учителькою. А напередодні Старого Нового року ще й потренувалися співати перед бабусяю Марка. Бабуня похвалила засівальників і побажала їм успіху.

Діти вийшли на вулицю і почали радитися, куди насамперед варто піти.

— У новобудову! Без сумнівів! — рішуче сказав Марк. — Там 24 поверхи, на кожному — по шість квартир. Обчисліть, скільки гостинців можна отримати лише в одному будинку!

- Згодні! — підтримали друга хлопчачки.
- А ми проти! — різко вигукнули дівчатка.

8
14
21
28
35
37
45
48
54
62
69
72
76
82

— І чого б це? — дивувався Остап. — Марк найкраще знає математику в нашому класі. Якщо він порухував, що тут буде найбільше гостинців, отже, так і є!

— Гаразд, математику він знає ліпше за нас. А ось на уроках основ здоров'я був неухайний! — завзято промовила Юля.

— Отакої! І чому ти так вирішила? — боронився Марк. Хлопця дратувало, що дівчата не прислухаються до його слів. Зрештою, це ж у нього виникла ідея піти засівати.

— А тому! — не здавалася Юля. — Якби ти слухав учительку, то знав би, куди можна йти колядувати і засівати, а куди — ні.

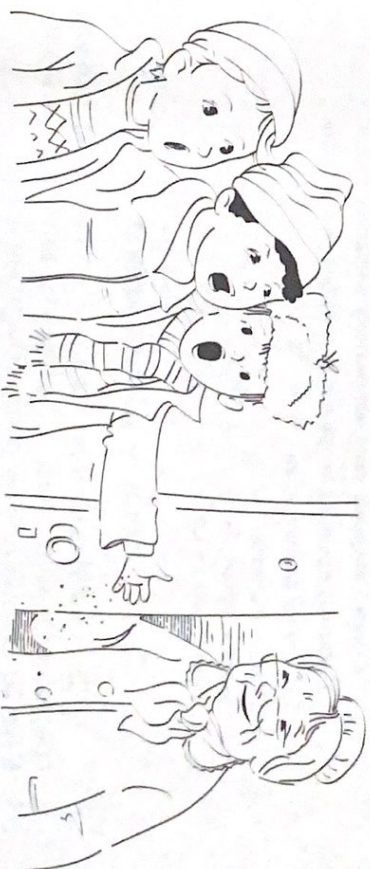
Марк почував потилицю і сказав:

— А для чого ж її слухати? Де більше дадуть, туди і треба йти.

Хлопчачки підтримали Марка гучним реготом.

— У жодному разі! — розізлилася дівчинка. — Заходити можна тільки до тих, кого добре знаєш: до родичів, друзів, сусідів. А стукатися до незнайомих — украй небезпечно!

89
97
107
116
123
125
132
139
150
151
159
168
172
177
188
190
195
200
209
217
218

223
231
241
243

Хлопці замислилися. Зазвичай вони неохоче погоджувалися з дівчатами, але цього разу, ніде правди діти, ті мали рацію. Засівати пішли до своїх рідних і близьких знайомих.

❓ 1. Обери правильну відповідь.

- Марк із друзями зібрався шедрувати / колядувати / засівати.
 - Марк найкраще у класі знав математику / інформатику / англійську мову.
 - Хлопчик був неуважним на уроці малювання / природознавства / основ здоров'я.
- Засівати пішли до незнайомиців / до рідних і близьких / до новобудови.
 - Якої ти думки про головного героя? Розкажи.
 - Чи достатньо для життя тільки гарних знань з математики? Поясни чому.
 - Як ти вважаєш, чи правильно зробили хлопці, що прислухалися до поради дівчат? Чому саме?
 - Який висновок ти зробив (зробила), прочитавши це оповідання?
 - Віднови послідовність подій.
 - Засівати пішли до своїх рідних і близьких знайомих.
 - Діти вийшли на вулицю і почали радитися, куди насамперед варто піти.
 - «Марк найкраще знає математику в нашому класі».
 - Марк із друзями вперше в житті зібрався засівати.
 - Хлопці замислилися.
 - Поясни вислови.
 - Знати назубок — це...
 - Мати рацію — це...

Коса — дівоча краса

9 — Ох, і набридли мені ця коса! — аж ногою тупнула
15 спересердя Христинка. — Щоранку заплітай... А могла
22 б на 20 хвилин довше спати. Підстрижусь!

28 — А дарма! — захитала головою бабуся. — Іди
34 сюди, заплету тебе і дещо розкажу.

42 Христя хоче погодилася, адже в бабусі були золоті
50 руки. Поки вона приводила до ладу волосся онуки,
57 розповіла, що колись довга коса була найбільшою
65 дівочою гордістю. Вважали, що саме в ній таїться жит-
73 тева сила. Обрізати косу означало втратити цю силу
81 назавжди. До дівчат, які мали довге волосся, святів
89 засиляли в першу чергу. І навіть приказку склали:
93 «Немає коси — немає краси».

101 — Бабусю, це було давним-давно, — не стрималася
109 Христинка. — Тепер усе інакше. Я хочу бути сучасною.
118 Із косою ходити немодно. Ось погортай мої журнали і
128 покажи хоч одну дівчину з такою зачіскою, як у мене.

136 — Я знаю, доню, що мода змінюється. А от праг-
145 нення бути красивою актуальне завжди. А що, як не
150 довге доглянуте волосся, найбільше прикрашає
157 дівчину? — із сумом у голосі мовила бабуся.

165 Христя прийшла до школи із гарно заплетеною
171 косою та пригніченим настроєм. Відчувала, що засму-
173 тала бабусю.

А на великій перерві Олена Валеріївна повідомила:

9
15
22

28
34
42
50
57
65
73
81
89
93
101
109
118
128
136
145
150
157
165
171
173
180

188	— Діти, за два тижні в молодшій школі відбудеться конкурс інсценізації казок. Наш клас буде ставити казку «Рапунцель». Розподілимо ролі і можемо розпочинати репетиції.							
195	201	203	211	219	220	226	235	242
201	— Цікаво, а хто буде Рапунцель? — з надією в голосі вигукнула Ніка, яку всі в класі вважали красунею.							
220	— Як хто? — обізвався Лука. — Звісно, Христині!							
226	Це — наша Рапунцель. Он яке гарне в неї волосся!							
235	Христинка гордо поправила свою довгу русаву косу.							
242								

? 1. Обери правильну відповідь.

- Дівчинку звали Христинка / Марина / Галина.
 - У неї була коротка стрижка / довга коса / пишній хвіст.
 - Косу не можна було обрізати, бо вважали, що в ній розум / життєва сила / удача.
 - Діти мали інсценізувати казку «Попелюшка» / «Спляча красуня» / «Рапунцель».
2. Проаналізуй поведінку Христини в зачині оповідання.
 3. Як ти вважаєш, чому в бабусі були золоті руки? У якому значенні вжито цей вираз?
 4. Які почуття переживали Христину в кінці оповідання? Обгрунтуй свою відповідь.
 5. Що, на твою думку, найкраще прикрашає зовнішність людини? Чому?
 6. Віднови послідовність подій.
 - Христинка гордо поправила свою довгу русаву косу.
 - «Із косою ходити неможливо».
 - Наш клас буде ставити казку «Рапунцель».
 - «А могла б на 20 хвилин довше стати».
 - Обрізати косу означало втратити цю силу назавжди.
 7. Зєднай синоніми:

сперсердя	чарівність
сила	від злості
краса	міць

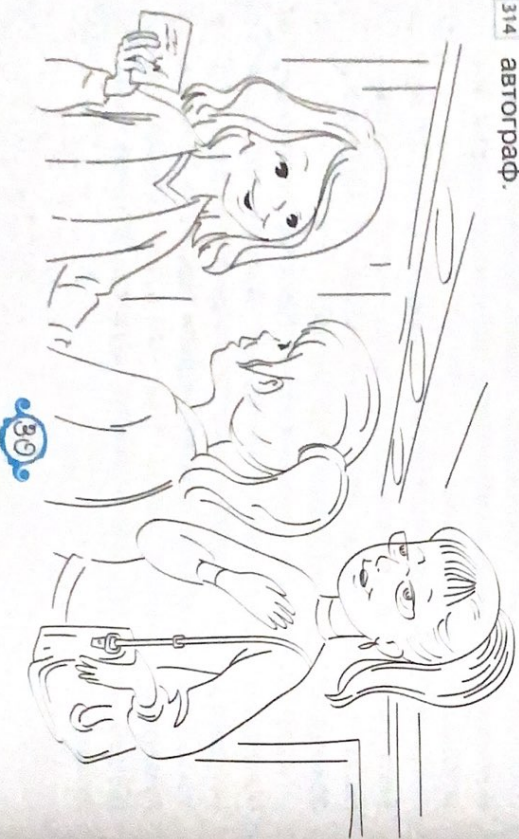

Автограф

8	Навчальний рік добіг кінця. Ева і Марта завершили його з найвищими результатами у класі. Батьки дуже пишалися доньками. І аби відзначити їхню старанність, подарували дівчаткам квітки на концерт відомого гурту.
16	— Не можу повірити! — вигукнула Ева, коли мама повідомила їй приємну новину. Від радості дівчинці аж подих перехопило.
23	— Та ще й у першому ряду! Побачимо артистів зблизька! Уваляєш?! — тішилася Марта.
29	Подруги аж стрибали від щастя. Ще б пак, від цього гурту шаленіли всі їхні друзі.
30	— Потрібно диски підготувати — автограф у соліста візьмемо! — заметушилася Ева.
37	— Усі просто луснуть від заздросців! — хизувалася Марта.
45	Настав довгоочікуваний день концерту. Дівчаток охопило радісне хвилювання. Вони вдяглися у своє найкраще вбрання, купили квітки, підготували диски. Не могли дочекатися вечора.
47	На концерт дівчатка поїхали з мамою Еви. Під час виступу вони ледве всиділи на місці. Голосно підслівували — знали напам'ять усі композиції. А наприкінці заходу ще й потанцювали біля сцени.
55	Коли прозвучала фінальна пісня, дівчатка потихеньку почали прощтовхуватися на сцену. Зробити це було непросто: біля сходинок уже вишикувалися фани. Усі хотіли бодай кілька секунд побутти поруч зі своїми кумирами. Спершу мама Еви не хотіла відпускати дівчат, але палкі шанувальниці музикантів таки вмовили її.
59	
69	
74	
80	
83	
89	
90	
95	
102	
109	
112	
121	
128	
135	
141	
147	
154	
161	
169	
176	
182	
184	

- 192 Умить натовп кинувся на сцену. Марта незчулася, як
 199 опинилася біля соліста гурту. Вона подарувала йому
 206 квіти і взяла автограф. Відтак озирнулася, щоб поди-
 214 витися, де подруга, — і відчула сильний поштовх у
 221 спину. Не встигла оготатися, як упала навколішки.
 226 Дівчинка намагалася підвестися, але їй перешко-
 233 джала чиясь палиця для селфі. Зусібів тупцювали
 241 фани. Марті здалося, що зараз її затопчуть. Раптом
 251 хтось ухопив її за кофтинку і стягнув додолу зі сцени.
 260 Це була Ева. Від пережитого переляку в Марті гупало
 262 у грудях.
 270 Подруги попрямували у фое, де на них чекала
 272 мама Еви.
 283 — Я тобі така вдячна! Якби не ти, не знаю, що було
 289 б. А чому ти така сумна?
 295 — Не встигла попросити автограф, — тихо відповіла
 296 Ева.
 304 — Візьми мій диск, він із підписом. Ти сьогодні вря-
 313 тувала мені життя, а це багато дорожче, ніж якийсь
 314 автограф.

- ?** 1. Обери правильну відповідь.
- Дівчата закінчили навчальний рік на достатньому рівні / на середньому рівні / на високому рівні.
 - Батьки подарували дівчатам квітки на виступ улюбленого гурту / улюбленого співака / улюбленої співачки.
 - Марту врятувала Ева / мама Еви / хтось із глядачів.
 - Марта віддала Еві свій телефон / диск з автографом / палицю для селфі.
2. Як ти вважаєш, чому батьки дівчаток пишались ними?
 Розкажи, які саме.
3. Чим захоплювалися дівчата? Чи є в тебе музичні вподобання?
 Розкажи, які саме.
4. Як ти вважаєш, Ева і Марта справжні подруги? Поясни чому.
5. Про які правила поведінки потрібно пам'ятати, відвідуючи місця з великою кількістю людей?
6. Віднови послідовність подій.
- «Ти сьогодні врятувала мені життя, а це багато дорожче, ніж якийсь автограф».
 - Марті здалося, що зараз її затопчуть.
 - На концерт дівчатка поїхали з мамою Еви.
 - Умить натовп кинувся на сцену.
 - Навчальний рік добіг кінця.
7. Відшукай пояснення фразеологізмів.
Перехопило подих	сильно комусь заздрити
Стрибати від щастя	бути чимось враженим
Луснути від заздрощів	почуватися щасливим

Старший брат

— У нас така радість... Онучка народилася! — піднесено повідомляла комусь по телефону бабуся. Ярослав поглянув на неї і зігхнув. Другий день розмови у їхній сім'ї були тільки про одне — його новонароджену сестру.

37	— Величенька: три кілограми триста грамів, 53 сантиметри. Чорнява — татова донечка! — вкотре повторила бабуся.
42	Ярослава від цих розмов аж нудило. Навіть сусіди на вулиці дошкулляли:
44	— Тепер ти старший брат! Мабуць, пишашесья?
52	А чим пишатисья? Хлопець не міг цього збагнути. Чому всі переконані, що мати сестру — наймовірніше щастя для нього? Мами немає вдома вже кілька днів.
55	Бабуся з татом із ранку до ночі розмовляють про підгузки, ванночки, ліжечка та пелюшки. Про нього немов забули. Можна тільки уявити, що коїтиметься, коли дитину з положового будинку привезуть. Хоч бери і з дому тікай. Утім батьки, мабуць, і не помітять цього.
61	Тепер їйня увага прикута до немовляти.
69	Утішав себе Ярослав лише тим, що відтепер зможе довго сидіти за комп'ютером, розмовляти по телефону, їсти читиси, не вчити уроки... Словом, робити що заманеться. Ніхто і слова не скаже. Раніше такі перспективи неабияк порадували б хлопця. А нині йому стало так сумно, що аж плакати захотілося.
141	Наступного дня всі разом поїхали забирати маму з малям додому. Тато аж сявав від радості. А Ярославу було страшно. Невже його розлюбили? І тепер, коли народилася сестра, він нікому не потрібен...
147	Конверт із дитиною вручили татові. А мама кинулася до Ярослава і міцно-міцно пригорнула:
156	— Синочку, рідненький мій, я так скучила за тобою! Ти неначе підріс за кілька днів.
164	— Мамо, ти теж скучила за мною? — зніяковів від такої уваги Ярослав.
172	— Звісно, любий мій! Ти ж моя гордість — мій сині!
179	
187	
196	
204	
210	
218	
224	
231	
238	
246	
249	
258	

Ярославу дали потримати сестричку. Він був вражений, яка вона маленька і беззахисна. І так дивовижно пахне... Хлопець одразу вирішив, що ніколи і нікому не дозволить ображати її. Бо тепер він — старший брат!

- ?**
- Обери правильну відповідь.
 - Тепер у Ярослава є брат / брат і сестра / сестра.
 - Спочатку хлопець народженню сестри не зрадив / зрадив / дуже зрадив.
 - Тато від радості аж сявав / світвся / блищав.
 - Мама Ярослава дуже за ним скучила / зовсім не скучила / трішки скучила.
 - Чи підходить назва до оповідання? Поясни чому.
 - Які почуття притаманні хлопчику на початку розповіді?
 - Як змінилося його ставлення до новонародженої сестри в кінці тексту?
 - Поміркуй і розкажи, чи всіх своїх дітей батьки люблять.
 - Віднови послідовність подій.
 - Бо тепер він — старший брат!
 - Конверт із дитиною вручили татові.
 - Другий день розмови у їхній сім'ї були тільки про одне — його новонароджену сестру.
 - «Ти ж моя гордість — мій сині!»
 - Про нього немов забули.

264
273
282
290

7. З'єднай синоніми:	
розмовляти	глишав
вручили	говорили
міцно	дали
сяєв	сильно

Слово — лікар, слово — зброя

8	Батьки поїхали у відпустку, а Славоко залишився з бабусею. З онуком вона бачилася нечасто, тож при зустрічі понад усе прагнула догодити йому.
16	Хлопець почувався, як сир у маслі. Бабуся і нагодує, і посуд помие, і ліжку застелить, і kota догляне. Не життя, а просто рай. Роби, що душа забажає.
22	Тільки-но Слава розплющив зранку очі — бабуся не забарилася:
31	— Прокинувся?! На сніданок хочеш млинці чи оладки?
41	— Оладки! — і миті не вагався онук, адже в бабусі вони завжди виходили неймовірно смачні.
49	— Із чаєм чи какао?
56	— Какао!
63	— А зі сметаною чи варенням?
73	— Зі сметаною!
78	— Оладки полити чи окремо подати сметану в горнятку?
82	— Та відчепися від мене! — розсердився Славоко. — Як хочеш, так і роби!
83	Бабуся мовчки вийшла з кімнати. Хлопець одразу збагнув, що вчинив негарно. Розумів, що варто вибачитися. Однак спершу вирішив умитися та почистити зуби. А після сніданку взагалі забув про свій намір перепросити бабусю.
88	
90	
97	
98	
104	
109	
117	
124	
131	
140	
142	

Надвечір Славі раптом стало эле. Спочатку йому дошкряпав головний біль. Відтак хлопець відчув лому у м'язах і слабкість. Він ліг у ліжку, вкрився ковдрою, але зіртітися не вдавалося.

— Ти чому так зблід? Захворів? — стурбовано запитала бабуся. — Зараз помірємо температуру. Термометр показав 38 °С. Викликали лікаря. Той оглянув Слава і призначив лікування.

Уночі бабуся не відходила від онука ні на мить. Очей не ступила. Заварювала йому чай, давала ліки, робила прохолодні компреси. Крізь дрімоту Слава чув, як бабуся тихенько читала молитву. А потім прошепотіла: «Синку, ріднесенький мій, ти скоро одужаєш. Хвороба відступить, мое сонечко».

Під ранок Славоко глибоко заснув. А коли прокинувся, то побачив, що бабуся все ще сиділа в кріслі біля його ліжка.

— Ти взагалі не спала? — здивувався хлопець. — Почуваюся вже набагато ліпше. Бабусю, знаєш, що мені допомогло?

143
150
160
164
170
175
182
187
197
205
212
219
226
229
236
246
249
255
262
264

270	— Що, сину? — поглянула вона на онука стомленими очима.
272	
277	— Твої ласкаві слова... — стишено промовив Слава. — Пробач, будь ласка, що вчора я був такий нечемний. Мені так соромно.
286	
290	— Ти молодець, що зрозумів: є слово — лікар і слово — зброя. Перш ніж щось сказати, потрібно добре подумати.
298	
305	
307	

- Обери правильну відповідь.
 - Славо залишився вдома з мамою / бабусяю / татом.
 - Бабуся на сніданок приготувала млинці / деревни / оладки.
 - Надвечір Славі стало эле / добре / сумно.
 - Перш ніж щось сказати, потрібно потренуватися / подумати / помовчати.
- Як почувався Славо, коли залишався з бабусяю?
- Чим Славо засмутив бабуся? Які поради ти б йому дав?
- Як бабуся доглядала за хворим онуком? Як доглядають за тобою, коли ти хворієш?
- Поясни вислів: «Є слово — лікар і слово — зброя».
 - Віднови послідовність подій.
 - «Перш ніж щось сказати, потрібно добре подумати».
 - Надвечір Славі ралтом стало эле.
 - Батьки поїхали у відпустку, а Славо залишився з бабусяю.
 - «Ти молодець, що зрозумів: є слово — лікар і слово — зброя».
 - Уночі бабуся не відходила від онука ні на мить.
- З'єднай фразеологізм з відповідним поясненням.

Очей не стулила	чудове життя
Як сир у маслі	не спала
Не життя, а рай	у великому достатку

Справжній герой?

7	Тарас на розі попрощався з однокласниками і попрямував до свого будинку.
11	Ралтом із даху сусідньої будівлі здійнялося гайвороння. Хлопець задер голову, аби роздивитися, скільки ж там птахів, що здійняли такий галас.
17	І бемсь — вдарився обличчям об стовпа.
23	— Тарасе! Що ж ти гав ловиш! — підбігла до хлопця сусідка, тітка Оля, і приклала до його щоки в'язку ключів. — Холодне має допомогти. Мабуть, буде синець.
31	— Дякую! Усе гаразд, не треба мені нічого прикладати! — відмахнувся Тарас. Він ледь стримував сльози.
37	Розплакатися хотілося не від болю, а від образи. Як таке могло трапитися з ним?! Та він із зав'язаними очима покаже, що тут і де.
46	Удома хлопець підійшов до дзеркала, аби замаскувати місце удару. Воно добряче почервоніло. Наніс на шкіру товстий шар маминої пудри, однак це не зарамило.
55	Із-за дверей почувся брязкіт ключів. Прийшла мама з молодшою сестрою Каріною. Тарас спохмурнів іще більше, адже тепер запитань не уникають.
62	— Ой, братику, а що це в тебе під оком? Ти впав? Дуже боляче було? Плакав? — підбігла до брата Карінка.
69	— Це я так хуліганів проганяв із нашого двору!
76	— Яких хуліганів? — дівчинка аж рота від подиву роззявила.
85	— Яких-яких? Звичайних... Підбігли до нашого майданчика і як почали трошити твої улюблені гойдалки.
94	От і довелось вступити в бійку.
100	— І ти сам прогнав тих поганців?
106	
114	
122	
123	
130	
137	
143	
154	
161	
162	
170	
177	
178	
184	
192	
198	
204	

- 211 — Так, сам, — бадьоро відповів Тарас. Сестра з
 218 таким захватом слухала його вигадану історію, що
 224 хлопчина мимоволі почав вірити в неї.
 232 — Я знала, що мій брат — найсмівливіший у світі! —
 240 обійняла хлопця Карина. — Завтра про тебе всім-всім
 241 розкажу!
 248 Коли родина вже лягала спати, Тарас тихенько уві-
 252 йшов до спальні батьків.
 258 — Мамо, я хочу в дечому зізнатися...
 265 — Я вже знаю, сину, — лагідно промовила мама. —
 273 Дорогою додому зустріла тітку Олю, вона все мені роз-
 274 повіла.

38

— А що ж мені тепер Карині сказати?
 — Звісно, правду! — озвався тато. — Між рідними
 людьми, які люблять одне одного, — немає місця
 брехні.

281
287
294
295

- ?** 1. Обери правильну відповідь.
- Тарас попрощався з однокласниками на зупинці / біля школи / на розі.
 - Хлопець задивився на горобців / гайвороння / голубів.
 - Тітка Оля приклала до синця ключі / монету / руку.
 - Між близькими людьми немає місця дружбі / брехні / злагоді.
2. Як ти вважаєш, чому в назві твору стоїть знак питання? Поясни свою думку.
3. Чи притаманна Тарасові така риса характеру, як чемність? Чому ти так вважаєш?
4. Розкажи про своє ставлення до рішення Тараса збрехати сестрі.
5. Які висновки для себе ти зробив, прочитавши оповідання?
6. Віднови послідовність подій.
- «Між рідними людьми, які люблять одне одного, — немає місця брехні».
- Удома хлопець підійшов до дзеркала, аби замаскувати місце удару.
- «От і довелось вступити в бійку».
- І бемсь — ударився обличчям об стовпа.
- Тарас на розі попрощався з однокласниками і попрямував до свого будинку.
7. Зєднай антоніми:
захват	тиша
вигадана	втомлено
галас	відраза
бадьоро	реальна

39

Лікар

8	Сьогодні Максим лишився вдома сам і дуже тишився.
18	Ще б паці! На календарі — лютий, а йому нікуди не
28	треба збиратися, бігти! І все тому, що вчора в усіх
31	школах оголосили карантин.
36	Довгенько поспавши зранку, хлопчик неквапливо
39	побрів до ванної.
45	— Дивно, — подумав Макс, — спав я досхочу,
54	а таке враження, наче на мені воду возили. Якийсь
60	млявий, кволий, утомлений. Чого б це?
67	І раптом у голові промайнуло як блискавка:
76	— Та це ж епідемія! Через неї, власне, і відправили
79	усіх на карантин.
84	— Мабуть, таки підхопив інфекцію, — подумав хло-
93	пець. І одразу вирішив не гаяти часу, а швиденько
95	почати лікування.
105	Чого-чого, а пігулок у них вдома було не злічити,
112	адже мама і тато працювали лікарями. Хлопчина під-
120	ставив стільця і дотягнувся до верхньої полицки на
121	кухні.
127	— Так-так-так, — міркував Макс, — ось ці, зелені,
136	здається, мама давала мені, коли я хворів. Ось ці,
145	жовті, точно, якимось пила бабуся. А вона абищо вживати
154	не буде. А ось ці красиві, рожевого кольору, приймає
163	тато щоранку. Тож і мені вони, абсолютно точно, не
164	завадять.
173	Хлопчик випив усі пігулки і ліг у ліжку чекати резуль-
174	тату.
181	І дочекався! Через деякий час Максим відчув силь-
191	ний біль у животі і нудоту. Він подзвонив мамі на
197	роботу і розповів про самолікування. Матуся, бідкаю-
201	чись, негайно зателефонувала 103.

Лікарі швидкої допомоги, які приїхали на виклик, діагностували у Максима отруєння ліками. Навіть більше, похмурий дядечко, який промивав Максусь шлунок, сказав, що якби мама не викликала вчасно «швидку», то все могло б закінчитися значно гірше. Відтоді Максим ніколи не лікується сам, адже для цього є професіонали — медики. А якщо раптом зане-дужає, то одразу телефонує батькам або на номер 103.

208
214
220
228
236
244
251
259
260

1. Обери правильну відповідь.
- Максим лишився вдома, тому що карантин / вихідний / канікули.
 - Батьки Максима працювали учителями / кондитерами / лікарями.
 - Телефон невідкладної швидкої допомоги 102 / 103 / 104.
 - 2. Чи потрібно у школах вводити карантин? Поясни свою думку.
 - 3. Як доречно проводити час, якщо у школі — карантин? Чому ти так вважаєш?
 - 4. Чи можна вдаватися до самолікування? Чому?
 - 5. Розкажи, які висновки ти зробив (зробила), коли прочитав (прочитала) оповідання?
 - 6. Віднови послідовність подій.
 - Відтоді Максим ніколи не лікується сам, адже для цього є професіонали — медики.
 - «Мабуть, таки підхопив інфекцію», — подумав хлопець.
 - Матуся, бідкаючись, негайно зателефонувала 103.
 - Сьогодні Максим лишився вдома сам.
 - І одразу вирішив не гаяти часу, а швиденько почати лікування.
 - 7. З'єднай антоніми:
 - тишився
 - почати
 - негайно
 - похмурий
 - радісний
 - згодом
 - сумував
 - закінчити

Найкоротший шлях

9	Ми із татом переносили до машини пакунки, а мама, як завжди, давала завершальні настанови:
14	— Ідь не більше шістдесяті кілометрів за годину.
21	Вікна не відкривай, бо Остатпчиківі надме у вуха. Як
30	приїдете, одразу зателефонуй.
33	— Так-так, — автоматично відказав тато.
37	— А ти, супермене, слухайся бабусю. Мий вуха,
44	чисть зуби, допізна не гуляй і з телефоном не сиди.
54	— Угу, — випалив я і побіг до машини.
61	Яке ж це щастя! Почалися канікули! Я їду до бабусі!
71	А ще можу сидіти на передньому сидінні, адже мама
80	залішається вдома. Ось і тато. Він управно сів за
89	кермо і дістає карту.
93	— Ну, Остапе, сьогодні ти за штурмана. Дивись
100	уважно, стеж за маршрутом.
104	Ми вирушили, і я чимдуж помахав мамі на прощання
113	рукою.
114	Через кілька хвилин, вивчивши карту, я промовив:
121	— Тату, а поглянь-но сюди, здається, я знайшов
128	набагато коротший шлях. Ось тут повертаємо право-
134	руч, далі — прямо і наліво, перетинаємо залізницю і —
142	майже на місці.
145	— Хм..! — підняв брову тато, — і пальне закон-
151	мимо. Ну що ж, штурмане, керуй!
157	До бабусі ми дісталися не після обіду, а пізно-пізно
166	ввечері. Спочатку повзли дуже розбитою дорогою,
172	потім трохи поблуждали в незнайомій місцевості, а на
180	додачу ще й згаляли кулгу часу на залізничному пере-
188	їзді.
189	Коли ми розповіли про свої пригоди, мудра бабуся
197	похитала головою і промовила:
201	

— Ех-хе-хе, хлопці, хлопці... Невже ви не чули прислів'я, що найкоротший той шлях, який ти дуже добре знаєш.

208
216
218

- ?
1. Обери правильну відповідь.
 - Остал із татом збиралися їхати до дідуся / тітки / бабусі.
 - Під час поїздки Остал виконував роль водія / штурмана / механіка.
 - Остал із татом прийшли до бабусі з великим запізненням / з невеликим запізненням / вчасно.
 2. Це оповідання чи казка? Доведи свою думку.
 3. Чи слухні настанови давала Остапова мама чоловікові та сину? Поясни, чому ти так вважаєш.
 4. Як ти гадаєш, чи потрібно вміти читати карту? Якщо так, то для чого це може згодитися?

5. Чи насправді порада бабусі Остапа — мудра? Доведи.

6. Віднови послідовність подій.
- До бабусі ми дісталися не після обіду, а пізно-пізно увечері.
 - Ми вирушили, і я чимдуж помахав мамі рукою на прощання.
 - «Ех-хе-хе, хлопці, хлопці... Невже ви не чули прислів'я, що найкоротший той шлях, який ти дуже добре знаєш».
 - «Дя не більше шістдесят кілометрів за годину».
 - Він упрямо сів за кермо і дістає карту.

7. З'єднай синоніми:

завжди	сильно
розповісти	постійно
упрямо	повідомити
чимдуж	спритно

Зміст

Ринкові відносини	4
Реклама	6
Дорога розмова	8
Без роботи день роком стає	11
Вітамін Е	13
Гороскоп	15
Винагорода за порядність	17
Справжній друг	20
Добре серце	22
Сію, сію, посіваю	24
Коса — дівоча краса	26
Автограф	29
Старший брат	31
Слово — лікар, слово — зброя	34
Справжній герой?	37
Лікар	40
Найкоротший шлях	42

Таблиці Шульге

1 3 5	2 4 3	2 1 6
8 6 2	8 1 5	4 5 3
4 7 9	9 7 6	7 9 8
4 9 2	7 1 8	1 8 3
5 3 8	5 2 4	9 7 5
1 6 7	3 6 9	6 4 2
7 5 2	1 9 3	1 7 4
9 4 8	4 8 5	8 9 2
1 3 6	6 2 7	3 5 6
1 3 9	1 7 5	6 2 8
7 4 6	4 3 8	4 1 5
5 8 2	9 6 2	7 3 9
1 8 4	1 3 7	9 8 5
7 5 2	8 6 5	4 2 3
3 9 6	4 2 9	1 6 7

Навчальне видання

АНТОНОВА Леся Анатоліївна
ШВИДКОЧИТАНОЧКА
3 клас

Сучасні оповідання та вправи
для вдосконалення навички швидкого читання

Відповідальна за видання О. О. Бороліна

Ілюстрації на обкладинці використано згідно з умовами
стандартної ліцензії shifterstock.com

Лист. до друку 07.12.2021. Формат 84x108/16
Ум. друк. арк. 5,04. Вид. код Л1133У Наклад 5000 пр. Зам. № 603673.

Видавництво «Літера ЛТД».

Україна, 03057, Київ, вул. Нестерова, 3, к. 508

Телефон для довідок 456-40-21

E-mail: coltmerse@litera-ld.com.ua

Свидцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6901 від 10.09.2019 р.

Видруковано у ТОВ «КОНВІ ПРНТ».

Свидцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 6115, від 29.03.2018.

03680, м. Київ, вул. Антона Цедліка, 12, тел. +38 044 332-84-73.

З питань реалізації звертатися за телефонами:

+38 (067) 381-82-18; +38 (067) 361-87-67; +38 (067) 361-87-07.

www.litera-ld.com.ua